

Sygn. akt *I ACa 321/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Jerzy Geisler

Sędziowie: Bogdan Wysocki /spr./

J. N.

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2021 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. W. (1)**

przeciwko **A. W. i K. W. (2)**

o uznanie umowy za bezskuteczną

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 18 marca 2020 r. sygn. akt I C 391/18

uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1,2 i 3 w części oddalającej powództwo w stosunku do powoda K. W. (1) oraz w części rozstrzygającej o obciążających tego powoda kosztach procesu i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Bogdan Wysocki Jerzy Geisler Jacek Nowicki

UZASADNIENIE

Powodowie K. W. (1) i T. W. wystąpili z powództwem przeciwko **pozwanym A. W. i K. W. (2)**, w którym domagali się uznania za bezskuteczną w stosunku do powodów K. W. (1) i T. W. umowy o częściowym podziale majątku wspólnego zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem M. W. oraz umowy o ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem M. W. w dniu 1 marca 2018 r. pomiędzy A. W. i K. W. (2) w celu umożliwienia powodom dochodzenia roszczenia w przedmiocie zobowiązania pozwanego A. W. do przeniesienia do majątku wspólnego powodów prawa własności zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości D. oznaczonej nr (...) o powierzchni 1,4393 ha, dla której Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim prowadzi księgę wieczystą nr KW (...) wraz ruchomościami w postaci kurnika, wiaty, trzech silosów i hydroforni oraz działki położonej w miejscowości D., oznaczonej nr (...) o powierzchni 0,0836 ha, dla której Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), które to działki powstały z podziału darowanej nieruchomości rolnej w postaci działki geodezyjnej nr (...) o powierzchni 1,5229 ha, dla której Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim

proceedzi księgę wieczystą nr KW (...) z uwagi na rażąco niewdzięczność pozwanego, a w razie uznania powyższego żądania do zobowiązania pozwanego A. W. do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przeniesienia na powodów do wspólności majątkowej małżeńskiej prawa własności ww. nieruchomości rolnych z uwagi na rażąco niewdzięczność pozwanego.

Pozwani A. W. i K. W. (2) wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 18 marca 2020 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo (pkt 1); nakazał sćiagnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Zielonej Górze) kwotę 255,95 zł tytułem uiszczenia brakujących kosztów sądowych (pkt 2); zasądził od powodów na rzecz pozwanych kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 2 lipca 2015 r. powodowie przenieśli na pozwanego w drodze umowy darowizny własność nieruchomości zabudowanej położonej w miejscowości D., objętej księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim oraz ruchomości w postaci kurnika, wiaty, trzech silosów i hydroforni.

Powodowie w dniu 27 lipca 2015 r. zawarli również z pozwanym umowę użyczenia, której przedmiotem była nieruchomość rolna objęta księgą wieczystą nr (...)9 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim. Ponadto powód K. W. (1) w dniu 8 września 2016 r. zawarł z pozwanymi umowę sprzedaży niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości B. objętej księgą wieczystą KW nr (...). Zaś w dniu 18 maja 2016 r. powód K. W. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) udzielił pełnomocnictwa swojemu synowi pozwanemu A. W. do reprezentowania go we wszelkich sprawach dotyczących prowadzonej przez niego działalności.

23 września 2016 r. powód przeniósł na pozwanych w drodze umowy darowizny własność niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości D., objętej księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim.

7 marca 2017 r. doszło do rozszerzenia wspólności ustawowej po stronie pozwanych. Pozwany przeniósł nieruchomość, którą otrzymał od powodów na podstawie umowy darowizny z 2 lipca 2015 r. do majątku wspólnego objętego małżeńską wspólnością majątkową z małżonką K. W. (2).

30 października 2017 r. w wyniku zwarcia w instalacji elektrycznej doszło do pożaru i spalenia w całości kurnika znajdującego się na nieruchomości należącej do pozwanych. Do tego momentu relacje między stronami układały się poprawnie mimo tego, że zarówno powód jak i pozwany mieli różne wizje prowadzenia gospodarstwa. Z tego powodu dochodziło między nimi do nieporozumień, jednakże potrafili mimo tego współpracować. Ponadto pozwany przelewał na rachunek powoda różne kwoty pieniężne, na spłatę jego zobowiązań, a jednocześnie spłacił część; zobowiązań powoda w łącznej kwocie 700.000 zł, na co pozwani zacięgnęli kredyt.

Po pożarze, w którym zniszczeniu uległo pomieszczenie mieszkalne powoda, K. W. (1) przeprowadził się do K. do należącego do niego i powódki mieszkania. Od tego też czasu stosunki między stronami uległy pogorszeniu, a powód i pozwani nie utrzymują ze sobą żadnych kontaktów.

W związku z wulgarnym zachowaniem względem pozwanej K. W. (2), powód został prawomocnie skazany na karę grzywny za występki z art 216 § 1 k.k. polegający na tym, że w okresie od listopada 2017 r. do 23 kwietnia 2018 r. znieważał on K. W. (2) słowami obelżywymi w jej obecności oraz pod jej nieobecność w zamiarze, aby zniewagi dotarły do pokrzywdzonej.

Powód K. W. (1) pismem z dnia 12 stycznia 2018 r. (nadane w dniu 18 stycznia 2018 r.) oraz powódka T. W. pismem z dnia 13 kwietnia 2018 r. (nadane w dniu 14 kwietnia 2018 r.) złożyli pozwanemu A. W. pisemne oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 2 lipca 2015 r. powołując się na rażąco niewdzięczność pozwanego polegającą

na nadużywaniu przez pozwanego alkoholu, wyganianiu powoda z domu, używaniu wobec niego wulgaryzmów i niekontaktowaniu się z matką i ojcem. Nadto oboje wskazali, że pozwany; me pomaga powodowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, traktuje go lekceważąco, braku pomocy w chorobie oraz braku pomocy z jego strony.

1 marca 2018 r. pozwany A. W. zawarł z małżonką pozwaną K. W. (2) umowę o rozdzielności majątkowej, jednocześnie pozwani dokonali częściowego podziału majątku wspólnego, w wyniku czego własność zabudowanej nieruchomości rolnej objętej księgą wieczystą KW nr (...) oraz zabudowana nieruchomość rolna objęta księgą wieczystą KW nr (...) przypadły wyłącznie K. W. (2).

30 października 2018 r. powód odwołał udzielone pozwanemu pełnomocnictwo, natomiast 20 listopada 2018 r. wypowiedział umowę użyczenia zawartą 4 sierpnia 2016 r. w trybie natychmiastowym z dniem 20 listopada 2018 r.

Aktualnie powód w dalszym ciągu mieszka w K.. Z uwagi na stan zdrowia wymaga pomocy w życiu codziennym. Nadto stwierdzono u niego znaczny stopień niepełnosprawności. Z tego też powodu przyznano mu zasiłek pielęgnacyjny. Powód otrzymuje również emeryturę w wysokości 1.000 zł miesięcznie.

Powódka natomiast od 3 - 4 lat przebywa w Anglii. Do Polski przyjeżdża 2 - 3 razy w roku na około 2 tygodni. Powód i powódka pozostają w separacji.

Pozwany nie utrzymuje kontaktów z matką.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W związku z tym, że powodowie żądaniem pozwu domagali się uznania za bezskuteczną wobec nich umowy o częściowym podziale majątku wspólnego oraz umowy o ustanowieniu rozdzielności majątkowej zawartej pomiędzy A. W. i K. W. (2) oraz w przypadku uwzględnienia tego żądania, zobowiązania pozwanego A. W. do złożenia oświadczenia woli, które miało zwrócić na rzecz powodów prawo własności darowanej pozwanemu w dniu 2 lipca 2015 r. nieruchomości położonej w miejscowości D., materialnoprawną podstawę żądania stanowiły przepisy art. 59 k.c. oraz art. 898 § 1 k.c.

W myśl art. 59 k.c. w razie zawarcia umowy, której wykonanie czyni całkowicie lub częściowo niemożliwym zadośćuczynienie roszczeniu osoby trzeciej, osoba ta może żądać uznania umowy za bezskuteczną w stosunku do niej, jeżeli strony o jej roszczeniu wiedziały albo jeżeli umowa była nieodpłatna. Uznania umowy za bezskuteczną nie można żądać po upływie roku od jej zawarcia.

W celu skutecznej ochrony swych praw w oparciu o przepis art. 59 k.c., koniecznym jest wykazanie następujących przesłanek tj.: istnienia roszczenia osoby trzeciej (powoda), zawarcia przez zobowiązanego umowy z inną osobą, której wykonanie czyni całkowicie lub częściowo niemożliwym zadośćuczynienie roszczeniu osoby trzeciej oraz wiedzy stron umowy o roszczeniu osoby trzeciej (lub nieodpłatny charakter tej umowy).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że podstawę żądania udzielenia ochrony z art 59 k.c. stanowiło w istocie uprzednie odwołanie przez powodów darowizny nieruchomości ze względu na rażącą niewdzięczność obdarowanego tj. syna powodów (art. 898 § 1 k.c.) i w związku z odwołaniem darowizny związane było roszczenie powodów o zobowiązanie pozwanego A. W. do złożenia oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu własności darowanej mu przez powodów aktem notarialnym z dnia 2 lipca 2015 r. nieruchomości.

W ocenie Sądu Okręgowego, wykazanie zasadności tego drugiego roszczenia determinowało istnienie roszczenia o uznanie za bezskuteczną wobec powodów umów o ustanowieniu rozdzielności majątkowej oraz podziale majątku wspólnego, bowiem nie sposób orzekać w sposób pozytywny o bezskuteczności umowy w sytuacji, gdy w toku postępowania Sąd ustali, że powodom roszczenie, któremu ubezskutecznienie umowy ma służyć nie jest uzasadnione. Na tym tle wyłania się natomiast zagadnienie charakteru skutków prawnych oświadczenia o odwołaniu darowizny. W piśmiennictwie i judykaturze ugruntowane jest stanowisko zgodnie, z którym tego rodzaju oświadczenie wywiera jedynie skutek obligacyjny w tym sensie, że stwarza dla obdarowanego obowiązek przeniesienia własności

rzeczy, która była przedmiotem darowizny z powrotem na darczyńcę. Konsekwencją przyjęcia tylko obligacyjnego skutku odwołania darowizny jest to, że dla osiągnięcia skutku rzeczowego konieczne jest przeniesienie własności darowanej nieruchomości z powrotem na darczyńcę. Powinno to nastąpić w drodze umowy. W przeciwnym razie darczyńcy przysługuje roszczenie w drodze powództwa o zobowiązanie obdarowanego do przeniesienia własności nieruchomości, stosownie do treści art. 64 k.c. Zwrot ten winien nastąpić zgodnie z przepisami o bezpodstawnym wzbogaceniu, o czym wprost stanowi art. 898 § 2 k.c. W uchwale 7 sędziów Sąd Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 32/66 wskazano, że oświadczenie odwołujące darowiznę nieruchomości ze względu na rażącą niewdzięczność nie skutkuje przejściem własności nieruchomości z obdarowanego na darczyńcę, lecz stwarza jedynie obowiązek zwrotu przedmiotu odwołanej darowizny stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Jak wynika z treści pozwu, powodowie w wypadku uznania przez Sąd za bezskuteczne umów z dnia 1 marca 2018 r., w których pozwani najpierw w swym małżeństwie ustanowili ustrój rozdzielności majątkowej, a następnie dokonali częściowego podziału majątku wspólnego – żądali, aby zobowiązać pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na nich własności nieruchomości, która w dniu 2 lipca 2015 r. była przedmiotem zawartej przez powodów i pozwanego umowy darowizny.

Tak skonstruowane powództwo nie mogło zostać uwzględnione. Istotnym jest bowiem, że to pozwana, po zawarciu zaskarżonej umowy o częściowym podziale majątku wspólnego, jest wyłączną właścicielką nieruchomości, co do której powodowie kierują wobec pozwanego żądanie przeniesienia własności. Z tego powodu powództwo o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli skierowane przeciwko pozwanemu nie może zostać uwzględnione. Sąd nie może bowiem wydać orzeczenia, którego nie można zrealizować.

Ubocznie Sąd Okręgowy stwierdził, że według poglądów judykatury, jeżeli przedmiot darowizny wszedł do majątku osobistego obdarowanego małżonka, następnie został objęty wspólnością umowną, a darowiznę odwołano z powodu rażącej niewdzięczności, obowiązek zwrotu darowanego przedmiotu obciąża oboje małżonków na podstawie art. 898 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 407 k.c. (tak uchwała SN z 15 stycznia 1992 r., III CZP 142/91, LexisNexis nr (...), OSNCP 1992, nr 7-8, poz.130). Stanowisko to podzielił Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN (zasada prawna) z dnia 24 lutego 2011 r. III CSK 137/10, LEX nr 1084562).

Powodowie nie kwestionowali skuteczności umowy zawartej pomiędzy pozwanymi w dniu 7 marca 2017 r., na mocy której nieruchomość otrzymana przez pozwanego od powodów na podstawie umowy darowizny z dnia 2 lipca 2015 r. weszła w skład majątku wspólnego poznanych. Odwołanie darowizny wobec pozwanego nie może zatem wywrzeć skutku wobec pozwanej (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1979 r., III CZP 15/79, OSNC 1980, nr 4, poz. 63). Jak przyjął Sąd Najwyższy - w razie odwołania darowizny w stosunku do jednego z małżonków rzecz darowana staje się przedmiotem współwłasności obojga małżonków w częściach równych, a darczyńca może żądać przeniesienia na niego udziału należącego do małżonka, w stosunku do którego darowiznę odwołał, gdyby zaś nie było to możliwe - zwrotu wartości tego udziału (art. 405 k.c.).

Skierowanemu przeciwko A. W. żądania w zakresie zwrotu wartości udziału powodowie jednak nie sformułowali, zaś z uwagi na przeniesienie własności nieruchomości na pozwaną, żądanie przeniesienia udziału we współwłasności skierowane przeciwko pozwanemu nie mogłoby zostać uwzględnione.

Zgodnie z art. 321 k.p.c. Sąd nie może orzekać co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie.

Z przyczyn podanych powyżej, wobec treści zgłoszonych roszczeń, które nie mogły zostać uwzględnione, powództwo – pomijając, jako nieistotną dla rozstrzygnięcia sprawy ocenę skuteczności złożonych przez powodów oświadczeń o odwołaniu darowizny - zostało oddalone.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powód K. W. (1) wniósł skutecznie apelację od powyższego wyroku, zaskarżył go w całości. Powód zarzucał rozstrzygnięciu:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 59 k. c. przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że uznanie umowy o częściowym podziale majątku wspólnego oraz umowy o ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej za bezskuteczne wobec powodów (darczyńców) nie daje możliwości uwzględnienia ich żądania -zobowiązania pozwanego ad. 1 do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przeniesienia na powodów uprzednio darowanej nieruchomości, podczas gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że uwzględnienie powództwa opartego na art. 59 k. c. nie rodzi skutku o charakterze praworzeczym, ale umożliwia powodowi realizację jego roszczenia przykładowo w drodze powództwa o złożenie oświadczenia woli;
- błąd w ustaleniach stanu faktycznego mający istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a polegający na nieustaleniu tego, czy obdarowany (pozwany) był wobec powoda niewdzięczny;
- obrazę przepisów prawa procesowego mającą istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia i prowadzącą do nierozpoznania istoty sprawy, tj. art. 321 § 1 k. p. c. przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że nieistotna dla rozstrzygnięcia sprawy jest ocena skuteczności złożonych przez powodów oświadczeń o odwołaniu darowizny, albowiem powodowie nie żądali od pozwanego ad. 1 zwrotu wartości jego udziału w darowanym majątku, podczas gdy odwołanie darowizny w stosunku do jednego z małżonków powoduje, że darowizna staje się przedmiotem współwłasności obojga małżonków w częściach równych, a darczyńca może żądać przeniesienia na niego udziału należącego do małżonka, w stosunku do którego darowiznę odwołał, co przy opartym na art. 59 k.c., żądaniu uznania za bezskuteczną w stosunku do powodów umowy o częściowym podziale majątku wspólnego oraz umowy o ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej oraz żądaniu do zobowiązania pozwanego ad. 1 do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przeniesienia na powodów całości uprzednio darowanych nieruchomości dawało Sądowi w ramach żądania pozwu możliwość orzeczenia „o przeniesieniu” na powodów udziału w wysokości 1/2 części uprzednio darowanej nieruchomości.

Wskazując na powyższe zarzuty, powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji; obciążenie pozwanych kosztami postępowania przed Sądem II Instancji, w tym kosztami zastępstwa procesowego powoda ad. 1 według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie kosztów.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Apelacyjny, zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się uzasadniona.

Przede wszystkim zasadny okazał się zarzut nierozpoznania przez sąd I instancji istoty sprawy, co skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Tego rodzaju uchybienie sądu orzekającego było wynikiem błędnej wykładni przepisu art. 59 kc.

Sąd Okręgowy, jak się wydaje, stanął na stanowisku, że uwzględnienie powództwa darczyńców, wytoczonego na podstawie wymienionego przepisu, o uznanie za bezskuteczną umowy o podział majątku wspólnego należącego do pozwanych, jest bezprzedmiotowe, bowiem nie mogłoby i tak prowadzić do odzyskania, nawet w części, przedmiotu darowizny od A. W..

Z pisemnych motywów wyroku, jakkolwiek w tej części mało czytelnych, można wnioskować, że tego rodzaju pogląd sąd I instancji opiera na założeniu, że, niezależnie od wyniku sporu o uznanie umowy o częściowym podziale majątku

wspólnego, dokonanej między pozwanymi w dniu 1 marca 2018 r., za bezskuteczną w stosunku do powodów, pozwana K. W. (2) i tak pozostawałaby wyłącznym właścicielem darowanej nieruchomości, co uniemożliwiłoby dochodzenie zwrotu przedmiotu darowizny od obdarowanego.

Tego rodzaju stanowisko jest jednak sprzeczne z istotą i funkcją powództwa o jakim mowa w przepisie art. 59 kc.

Na jego podstawie osoba trzecia może dochodzić uznania wobec niej za bezskuteczną umowy, w wyniku której stało się całkowicie lub częściowo niemożliwe zadośćuczynienie jej roszczeniu (co do zasady chodzi o roszczenie niepieniężne).

W wyniku uwzględnienia tego rodzaju powództwa umowa fraudacyjna pozostaje skuteczna i ważna erga omnes, staje się natomiast bezskuteczna wobec powoda, co prowadzi w relacji z nim do takiego stanu, jakby umowa ta nie została zawarta (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie IV CSK 198/16, LEX nr 2319668).

Nie może ulegać wątpliwości, że na skutek zawarcia umowy o częściowy podział majątku wspólnego, zawartej między pozwanymi, powodowie jako darczyńcy nie mogą dochodzić od obdarowanego zwrotu przedmiotu darowizny w oparciu o złożone oświadczenia o jej odwołaniu.

Nieruchomość, objęta darowizną stała się bowiem, na skutek tej umowy wyłączną własnością żony obdarowanego, pozwanej K. W. (2).

Natomiast uwzględnienie powództwa o uznanie tej umowy za bezskuteczną skutkowałoby powstaniem wobec darczyńców (obecnie wobec powoda K. W. (1)) stanu prawnego sprzed jej zawarcia.

Oznacza to, że dla realizacji roszczenia powoda o zwrot przedmiotu darowizny darowana nieruchomość traktowana byłaby jako należąca w dalszym ciągu do majątku wspólnego pozwanych, i to niezależnie od tego, czy uznano by za bezskuteczną także umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej.

Wymaga przy tym podkreślenia, że okoliczność, iż przedmiot darowizny, dokonanej na rzecz jednego z małżonków wszedł następnie do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, nie uniemożliwia dochodzenia zarówno od obdarowanego, jak i obojga małżonków, roszczenia wynikającego z przepisów art. 898 kc, co najmniej w odpowiedniej części (por. np. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 15 stycznia 1992 r. w sprawie III CZP 142/91, OSNC, z. 7-8 z 1992 r., poz. 130 oraz z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie III CZP 72/15, OSNC, z. 7-8 z 2016 r., poz. 80).

Nie ma też przeszkód, aby roszczenia o zwrot przedmiotu darowizny w wyniku jej skutecznego odwołania mógł dochodzić samodzielnie jeden z małżonków będących darczyńcami, jeżeli darowizny dokonano z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie III CZP 67/88, OSNC, z. 11 z 1989 r., poz. 180).

Z kolei jedną z przesłanek uwzględnienia powództwa z art. 59 kc jest m.in. wykazanie istnienia po stronie powoda roszczenia, którego zadośćuczynienie stało się całkowicie lub częściowo niemożliwe na skutek zawarcia przez pozwanych zaskarżonej umowy.

Powód powoływał się w tym zakresie na skuteczne odwołanie darowizny na podstawie oświadczenia z dnia 12 stycznia 2018 r. (k. 18 – 19) i w związku z tym powstanie po jego stronie roszczenia o zwrot darowanej nieruchomości na podstawie art. 898 § 2 kc oraz przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Tymczasem sąd I instancji nie poczynił żadnych ustaleń ani rozważań w celu weryfikacji twierdzeń powoda w tym zakresie, w szczególności, czy rzeczywiście wspomniane oświadczenie o odwołaniu darowizny było skuteczne prawnie.

Nie została w ten sposób zbadana podstawowa przesłanka dochodzonego pozwem roszczenia, co uniemożliwia merytoryczną kontrolę zaskarżonego wyroku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy winien zatem w pierwszej kolejności rozstrzygnąć, czy zaistniały okoliczności uprawniające powoda do odwołania darowizny z uwagi na rażącą niewdzięczność obdarowanego (art.

898 § 1 kc) oraz czy występują pozostałe przesłanki powództwa o uznanie umowy za bezskuteczną na podstawie art. 59 kc.

W zależności od wyników postępowania w tym przedmiocie należy rozstrzygnąć, w jakim zakresie powód może dochodzić zwrotu przedmiotu darowizny na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

M. in. należy poddać weryfikacji obecne stanowisko powoda, zgodnie z którym, po odrzuceniu apelacji T. W., wykonuje on, w imieniu obojga małżonków czynności zachowawcze w stosunku do całego przedmiotu darowizny na podstawie art. 36 k. r i op.

Z tych przyczyn na podstawie przepisów art. 386 § 4 kpc oraz art. 108 § 2 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

Bogdan Wysocki Jerzy Geisler Jacek Nowicki

--	--	--